

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р **Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова**
член на научно жури

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукцията, представена от участника в конкурса за придобиване на ОНС „доктор“:

Евангелос Ставрос Парусис

докторант в самостоятелна форма на обучение в катедра “Финанси и отчетност“

Тема на дисертационния труд:

„ЕФЕКТИ ОТ МИТНИЧЕСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ“

Със Заповед № 1202/26.05.2026 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ проф. д-р Николай Марин съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Ефекти от митническия съюз върху икономическия растеж“, с автор Евангелос Ставрос Парусис, докторант в самостоятелна форма на обучение за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”, професионално направление 3.8 Икономика, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки при катедра “Финанси и отчетност“, Стопански факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Научен ръководител е доц. д-р Елена Ставрова.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Евангелос Парусис е завършил специалност „Икономика и политически науки“ в катедра “Право” на Юридическия факултет в Университет „Аристотел” в Солун, Гърция. Магистърската си степен придобива по бизнес администрация със специалност информационни системи в Университета в Серес.

От 2017 г. до днес той работи като митнически служител в Серес. От 2008 г. до 2017 г. той е администратор клас IP и отговорен оператор на независимата правна служба на община Серес. От 2003 г. до 2008 г. той е активен член на адвокатската колегия в Серес.

2. Актуалност и значимост на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд на Евангелос Парусис е изключително актуална, тъй като разглежда опита на Гърция преди и след тежката финансово-икономическа криза, която преживява страната, и оценява какво е влиянието на членството на страната в митническия съюз на Европейския съюз, върху икономическия ѝ растеж. По този начин става възможно да се дадат насоки за намаляване на държавните разходи на страната и за подобряване благосъстоянието на гражданите.

Авторът изгражда концептуална рамка, която интегрира класическите и съвременните теории за икономическа интеграция – неокласическия модел, теорията за оптималните валутни зони, модела на Хекшер-Олин, теорията на Баласа-Самуелсън, новата търговска теория и други теории. Този синтез предлага интердисциплинарен модел, обясняващ

пазарните, институционалните и структурните механизми, чрез които митническите съюзи влияят върху икономическия растеж.

Прави положително впечатление, че докторантът борави изключително умело с разнообразни количествени методи, за да изследва ефектите от митническия съюз на ЕС върху икономическия растеж и развитието на Гърция. По-специално, той прилага широк набор от иконометрични методологии, за да изследва стационарността на избраните променливи, да провери съществуването на дългосрочна причинно-следствена връзка между променливите в рамките на коинтеграцията, и да изследва възможните краткосрочни причинно-следствени интеграционни ефекти от участието в митнически съюз върху растежа на икономиката.

3. Обща характеристика и структура на дисертацията

Дисертационният труд е с общ обем 180 страници и включва въведение, изложение в четири глави, заключение, библиография и приложение. Заключение е представено като пета глава, но това не е обичайна практика.

Структурата на труда отразява логическата последователност от теоретичен и контекстуален анализ към емпирични резултати и практически препоръки. В труда са представени общо 11 таблици и 13 фигури, за да илюстрират тезите и постановките на автора. Библиографията съдържа общо 112 литературни източника на английски език.

Дисертационният труд в по-широк план изследва връзката между икономическото развитие и степента на отвореност или интернационализацията на местната икономика чрез продуктови, капиталови и/или трудови потоци, т.е. съответно чрез международна търговия, преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и/или имиграция. В по-тесен план трудът поставя акцент върху ефектите от митническия съюз като етап от многонационалната интеграция, върху икономическия растеж на страната. В този контекст в труда емпирично се оценява връзката между митническите съюзи и икономическото развитие, като фокусът е върху опита на Гърция, но също и върху много други държави.

В труда са проучени данни за 32 държави на различни етапи на развитие, с различна икономическа политика и различни физически размери, както и с различна икономическа история и опит в разширяването на публичния сектор.

Формулирани са три задачи на дисертационния труд, както следва: 1) Да се проучи дали има корелация между държавните разходи и икономическия растеж за Гърция и другите разглеждани страни; 2) Да се проучи дали съществува дългосрочна и краткосрочна равновесна връзка между тези променливи; 3) Да се провери дали има причинно-следствена връзка между тези променливи. Чрез проведен много задълбочен емпиричен анализ от автора е установено наличието на стабилна дългосрочна връзка между митническия съюз и икономическия растеж на Гърция.

За постигане на целта и задачите на труда, докторантът е приложил разнообразни изследователски методи, както теоретични, така и емпирични. Теоретичните методи включват: теоретичен и методологичен анализ, исторически подход, сравнителен анализ, метод на анализ и синтез, метод на индукция и дедукция и др.

Емпиричните методи включват широк набор от съвременни иконометрични техники, включително обобщен тест на Дики-Фулър за най-малки квадрати (Dickey-Fuller Generalized Least Squares, DF-GLS) и Phillips-Perron тестове за единичен корен, коинтеграционен анализ, авторегресионни модели с разпределен лаг (ARDL), нелинейни авторегресивни модели с разпределен лаг (NARDL), модели с коригиране на грешката (ECM) и Granger причинност.

Положителна характеристика на труда е, че авторът емпирично е разделил

прединтеграционния и слединтеграционния период чрез включване на структурна фиктивна променлива (DumEU1981), което позволява ясно проследяване на ефектите от членството в митническия съюз на ЕС.

Емпиричните входни данни, използвани за изследването, са с годишна честота от 1971 г. до 2019 г. и са събрани от три източника: базата данни за показателите за световно развитие (WDI) на Световната банка, базата данни за икономически данни на Федералния резерв (FRED) на Федералната резервна банка на Сейнт Луис, САЩ, и базата данни PENN World Tables версия 10.01.

Първата глава на труда е посветена на анализа на теоретичните основи на митническите съюзи, тяхната еволюция и теоретичната рамка, свързана с икономическата интеграция и растежа. Анализират се основните теории за икономическата интеграция: неокласическа теория за митническите съюзи, теория за оптималните валутни зони (ОВЗ) на Робърт Мъндел, хипотеза на Баласа-Самуелсън, нова търговска теория, модел на Хекшер-Олин, теория за компромиса между интеграция и развитие, теория за транзакционните разходи, теории за интеграция от гл. т. на политическата икономия.

Втората глава на труда е посветена на концептуалната рамка на изследването, изведена на базата на вече разгледаните съществуващи теории и модели. Идентифицирани са ключовите променливи, влияещи върху връзката между митническите съюзи и икономическия растеж: доходи, физически капитал и работна сила, преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и валутни курсове, човешки капитал, присъединяване на Гърция към ЕС.

В третата глава на труда е описана методологията на емпиричното изследване. Представен е дизайнът на изследването, позицията на Гърция като член на митническия съюз, начините за събиране на данни и детайлно са описани използваните иконометрични методологии: тестът за единични корени DF-GLS, тестът за единичен корен на Филипс и Перон, методологията за коинтеграция на ARDL. На следващо място подробно са представени получените емпирични резултати – резултатите от тестовете за единичен корен, корелационната матрица, ARDL модела и теста за границите, модела с корекция на грешката и тестовете за причинно-следствена връзка на Грейнджър. На тази основа е направено сравнение на икономическия растеж на Гърция преди и след присъединяването към ЕС. Приложеният модел NARDL за изследване на възможни асиметрии е новаторски подход спрямо съществуващите изследвания за Гърция.

В четвъртата глава на труда е направен задълбочен анализ на получените резултати. Интерпретирани са емпиричните данни и е направено сравнение на получените резултати със съществуващата литература. Интерес представлява анализът на механизмите, чрез които митническият съюз влияе върху икономическия растеж и изведените основни последици и ефекти за страните-членки и самия митнически съюз. На основата на проведеното задълбочено емпирично проучване авторът установява наличието на стабилна дългосрочна връзка между митническия съюз и икономическия растеж на Гърция за дългия времеви ред (1971-2019 г.).

4. Научни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд на Евангелос Парусис има определено научно-приложен характер, тъй като допринася за по-добро разбиране на интеграционните ефекти от митническия съюз върху икономическия растеж. Трудът доразвива научното разбиране за икономическата интеграция, като комбинира теоретични концепции, емпиричен анализ и политически измерения в единна концептуална изследователска рамка. Чрез задълбочено изследване на опита на Гърция, изследването предлага модел за оценка на икономическите и институционалните ефекти от членството в митническия съюз, носещ

както академично значение, така и практическа стойност за разработването на политики в рамките на ЕС.

Съгласна съм напълно с формулираните от автори научни и научно-приложни приноси в следните аспекти:

1. Методологичен принос, изразяващ се в разработването и приложението на усъвършенствана иконометрична рамка за анализ на ефектите от митническите съюзи върху икономическия растеж. Чрез комбиниране на тестовете за единични корени DF-GLS и Phillips-Perron, коинтеграционните модели ARDL и NARDL и анализа на причинно-следствената връзка по Грейнджър, се постига висока прецизност при улавяне на дългосрочните и асиметрични ефекти от икономическата интеграция. Този методологичен принос позволява усъвършенстване на емпиричните инструменти за изучаване на интеграционните процеси в рамките на ЕС.
2. Теоретичен принос, изразяващ се в изградената от автора концептуална рамка, която интегрира класическите и съвременните теории за икономическа интеграция – неокласическия модел, теорията за оптималните валутни зони, модела на Хекшер-Олин, хипотезата на Баласа-Самуелсън и новата търговска теория. Този синтез предлага интердисциплинарен модел, обясняващ пазарните, институционалните и структурните механизми, чрез които митническите съюзи влияят върху икономическия растеж.
3. Емпиричен принос, изразяващ се в идентифицирането на статистически значима дългосрочна връзка между членството в митническия съюз и икономическия растеж в Гърция в периода преди и след присъединяването на страната към ЕС. Емпиричните открития разкриват двоен ефект – стимулиране на търговията и инвестициите, като същевременно се задълбочават структурните дисбаланси и се ограничават икономическият суверенитет. Представен е нов емпиричен резултат, според който членството в ЕС има смесен и дори отрицателен ефект в краткосрочен и средносрочен период – особено заради структурни слабости на гръцката икономика, засилени след 1981 г.
4. Институционален принос, изразяващ се в подчертаване ролята на институционалната хармонизация като ключов фактор за устойчивото функциониране на митническите съюзи. Трудът показва, че ефективността на интеграцията зависи не само от пазарните механизми, но и от административния капацитет и институционалната адаптивност, допринасяйки за по-дълбоко разбиране на връзката между институционалната устойчивост и икономическите резултати в ЕС.
5. Практико-приложен принос, изразяващ се в формулирането на препоръки към отговорните полиси-мейкъри за изграждане на нова рамка за интеграционна политика, ориентирана към балансирано и устойчиво развитие, и за насочване на структурните фондове към образование, иновации и човешки капитал, с цел повишаване на конкурентоспособността на периферните икономики в ЕС. Постигнатите емпирични резултати в труда имат практическо значение за националните и европейските институции при формулирането на политики за икономическа конвергенция и адаптивна интеграция. Аналитичната рамка и разработените показатели могат да бъдат приложени за оценка на ефектите от членството в ЕС върху националните икономики и за разработване на стратегии за устойчив растеж.

5. Изпълнение на националните минимални изисквания

От представената от докторанта справка за изпълнение на националните минимални изисквания за ОНС “доктор” за научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, се установява, че докторантът изпълнява изискванията.

6. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил 3 публикации по темата на труда, които са под формата на 3 научни статии, а именно: 2 статии в списание „Entrepreneurship“ от 2024 г. и 1 статия в списание „Economics and Management“ от 2024 г. И трите научни публикации са самостоятелни и са на английски език.

7. Оценка за автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е с обем 61 страници. Той съответства на съдържанието на труда.

Имам следната бележка към автореферата, че на няколко места в увода се говори за цел на дисертацията и на изследването, и навсякъде те са формулирани по различен начин. Очевидно е, че това се дължи на проблеми в превода от английски език на български език.

8. Критични бележки и препоръки

По същество нямам критични бележки към дисертационния труд. Единствената ми бележка е, че в структурно отношение заключението на труда е представено като пета глава, но то би трябвало да бъде обособено. Също така, както посочих по-горе, имам и бележка по отношение на автореферата на труда.

Имам два въпроса към докторанта:

1. Какви ефекти се очакват за търговията между ЕС и САЩ от даденото окончателно одобрение от членовете на Европейския парламент през месец юни 2026 г. за двата законодателни акта, с които се прилагат тарифните ангажименти на ЕС съгласно съвместното изявление на ЕС и САЩ от август 2025 г.?
2. Какви са очакваните ефекти от историческата реформа, която митническият съюз на ЕС претърпява в съвременните условия на ескалираща геополитическа несигурност, за да защити единния пазар, местните индустрии и да осигури уязвимите вериги за доставки?

9. Заключение

Дисертационният труд на тема „Ефекти от митническият съюз върху икономическия растеж“, с автор Евангелос Ставрос Парусис, представлява задълбочено и завършено научно изследване по актуален научен проблем с научни приноси към теорията и практиката. Въз основа на това давам положителната си оценка на научното изследване, представено в гореспоменатите рецензиран труд и автореферат, и предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Евангелос Ставрос Парусис образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, икономически и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна

специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ при катедра „Финанси и отчетност“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 .04.2016 г.

Дата: 17.06.2026 г.

Член на журито

(проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова)

South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad

REVIEW

By Prof. Dr. Silvia Trifonova Trifonova-Pramatarova
Member of the Scientific Jury

Regarding: the scientific, applied scientific and professional-academic activity and production presented by the participant in the competition for the award of the educational and scientific degree “Doctor”:

Evangelos Stavros Parousis

Doctoral student in an independent form of study in the Department “Finance and Accounting”

Topic of the dissertation:

“EFFECTS OF CUSTOMS UNION ON ECONOMIC GROWTH”

By Order No. 1202/26.05.2026 of the Rector of the South-West University “Neofit Rilski” Prof. Dr. Nikolay Marin, I am appointed as a member of the scientific jury for ensuring the procedure for the defense of a dissertation on the topic “Effects of Customs Union on Economic Growth”, with author Evangelos Stavros Parousis, doctoral student in an independent form of study for the acquisition of the educational and scientific degree “Doctor” in the scientific specialty “Finance, Monetary Circulation, Credit and Insurance”, professional direction 3.8 Economics, field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences at the Department “Finance and Accounting”, Faculty of Economics, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad. Scientific supervisor is Assoc. Prof. Dr. Elena Stavrova.

1. Brief biographical data of the candidate

Evangelos Parousis graduated in Economics and Political Science from the Department of Law, Faculty of Law, Aristotle University of Thessaloniki, Greece. He obtained his Master’s degree in Business Administration with a specialization in Information Systems from the University of Serres.

From 2017 to the present he works as a customs officer in Serres. From 2008 to 2017 he was an IP class administrator and responsible operator of the Independent Legal Service of the Municipality of Serres. From 2003 to 2008 he was an active member of the Bar Association of Serres.

2. Relevance and significance of the dissertation

The topic of Evangelos Parousis’ dissertation is extremely relevant, as it examines the experience of Greece before and after the severe financial and economic crisis that the country is experiencing, and assesses the impact of the country’s membership in the European Union’s customs union on its economic growth. In this way, it becomes possible to provide guidelines for reducing the country's government spending and improving the well-being of citizens.

The author builds a conceptual framework that integrates classical and contemporary theories of economic integration - the neoclassical model, the theory of optimal currency areas, the Heckscher-

Ohlin model, the Balassa-Samuelson theory, the new trade theory and other theories. This synthesis offers an interdisciplinary model explaining the market, institutional and structural mechanisms through which customs unions affect economic growth.

It is a positive impression that the PhD student is extremely skilled in using a variety of quantitative methods to examine the effects of the EU customs union on economic growth and development in Greece. In particular, he applies a wide range of econometric methodologies to examine the stationarity of the selected variables, to test the existence of a long-run causal relationship between the variables within the framework of cointegration, and to examine the possible short-run causal integration effects of participation in a customs union on economic growth.

3. General characteristics and structure of the dissertation

The dissertation has a total volume of 180 pages and includes an introduction, an exposition in four chapters, a conclusion, a bibliography and an appendix. The conclusion is presented as the fifth chapter, but this is not a common practice.

The structure of the work reflects the logical sequence from theoretical and contextual analysis to empirical results and practical recommendations. A total of 11 tables and 13 figures are presented in the work to illustrate the author's theses and statements. The bibliography contains a total of 112 literary sources in English.

The dissertation, in a broader sense, examines the relationship between economic development and the degree of openness or internationalization of the local economy through product, capital and/or labor flows, i.e. respectively through international trade, foreign direct investment (FDI) and/or immigration. In a narrower sense, the work emphasizes the effects of the customs union as a stage of multinational integration, on the country's economic growth. In this context, the paper empirically assesses the relationship between customs unions and economic development, focusing on the experience of Greece, but also on many other countries.

The paper examines data for 32 countries at different stages of development, with different economic policies and different physical sizes, as well as with different economic histories and experiences in public sector expansion.

Three tasks of the dissertation are formulated as follows: 1) To examine whether there is a correlation between government spending and economic growth for Greece and the other countries under consideration; 2) To examine whether there is a long-run and short-run equilibrium relationship between these variables; 3) To verify whether there is a causal relationship between these variables. Through a very thorough empirical analysis conducted by the author, the existence of a stable long-run relationship between the customs union and the economic growth of Greece has been established.

To achieve the aim and objectives of the dissertation, the doctoral student has applied a variety of research methods, both theoretical and empirical. Theoretical methods include: theoretical and methodological analysis, historical approach, comparative analysis, analysis and synthesis method, induction and deduction method, etc.

Empirical methods include a wide range of modern econometric techniques, including Dickey-Fuller Generalized Least Squares (DF-GLS) and Phillips-Perron unit root tests, cointegration analysis, distributed lag autoregressive models (ARDL), distributed lag nonlinear autoregressive models (NARDL), error correction models (ECM) and Granger causality.

A positive feature of the work is that the author empirically separated the pre-integration and post-integration period by including a structural dummy variable (DumEU1981), which allows for a clear tracking of the effects of membership in the EU customs union.

The empirical input data used for the study are annual from 1971 to 2019 and are collected from three sources: the World Bank's World Development Indicators (WDI) database, the Federal Reserve Economic Data Database (FRED) of the Federal Reserve Bank of St. Louis, USA, and the PENN World Tables version 10.01 database.

The first chapter of the work is devoted to the analysis of the theoretical foundations of customs unions, their evolution and the theoretical framework related to economic integration and growth. The main theories of economic integration are analyzed: neoclassical theory of customs unions, Robert Mundell's theory of optimal currency areas (OCAs), the Balassa-Samuelson hypothesis, new trade theory, the Heckscher-Ohlin model, the theory of the trade-off between integration and development, the theory of transaction costs, integration theories from the main topic of political economy.

The second chapter of the work is dedicated to the conceptual framework of the study, derived on the basis of the existing theories and models already reviewed. The key variables influencing the relationship between customs unions and economic growth are identified: income, physical capital and labor, foreign direct investment (FDI) and exchange rates, human capital, and the accession of Greece to the EU.

The third chapter of the work describes the methodology of the empirical study. The design of the study, the position of Greece as a member of the customs union, the methods of data collection are presented and the econometric methodologies used are described in detail: the DF-GLS unit root test, the Phillips and Peron unit root test, the ARDL cointegration methodology. Next, the empirical results obtained are presented in detail - the results of the unit root tests, the correlation matrix, the ARDL model and the bounds test, the error correction model and the Granger causality tests. On this basis, a comparison of the economic growth of Greece before and after accession to the EU is made. The applied NARDL model for examining possible asymmetries is an innovative approach compared to existing research on Greece.

In the fourth chapter of the work, an in-depth analysis of the obtained results is made. The empirical data are interpreted and a comparison of the obtained results with the existing literature is made. Of interest is the analysis of the mechanisms through which the customs union influences economic growth and the deduced main consequences and effects for the member states and the customs union itself. Based on the conducted in-depth empirical study, the author establishes the existence of a stable long-term relationship between the customs union and the economic growth of Greece for the long time series (1971-2019).

4. Scientific contributions of the dissertation

The dissertation of Evangelos Parousis has a decidedly scientific-applied nature, as it contributes to a better understanding of the integration effects of the customs union on economic growth. The work further develops the scientific understanding of economic integration by combining theoretical concepts, empirical analysis and political dimensions in a single conceptual research framework. Through an in-depth study of the experience of Greece, the study proposes a model for assessing the economic and institutional effects of membership in the customs union, which carries both academic significance and practical value for the development of policies within the EU.

I fully agree with the scientific and scientific-applied contributions formulated by the authors in the following aspects:

1. Methodological contribution, expressed in the development and application of an advanced econometric framework for analyzing the effects of customs unions on economic growth. By combining the unit root tests DF-GLS and Phillips-Perron, the cointegration models ARDL and

NARDL and the Granger causality analysis, high precision is achieved in capturing the long-run and asymmetric effects of economic integration. This methodological contribution allows for the improvement of the empirical tools for studying integration processes within the EU.

2. Theoretical contribution, expressed in the conceptual framework built by the author, which integrates classical and contemporary theories of economic integration – the neoclassical model, the theory of optimal currency areas, the Heckscher-Ohlin model, the Balassa-Samuelson hypothesis and the new trade theory. This synthesis offers an interdisciplinary model explaining the market, institutional and structural mechanisms through which customs unions influence economic growth.
3. Empirical contribution, consisting in the identification of a statistically significant long-run relationship between customs union membership and economic growth in Greece in the period before and after the country's accession to the EU. The empirical findings reveal a dual effect – stimulating trade and investment, while at the same time deepening structural imbalances and limiting economic sovereignty. A new empirical result is presented, according to which EU membership has a mixed and even negative effect in the short and medium term – especially due to structural weaknesses of the Greek economy, which have intensified since 1981.
4. Institutional contribution, expressed in emphasizing the role of institutional harmonization as a key factor for the sustainable functioning of customs unions. The work shows that the effectiveness of integration depends not only on market mechanisms, but also on administrative capacity and institutional adaptability, contributing to a deeper understanding of the relationship between institutional sustainability and economic performance in the EU.
5. Practical contribution, expressed in the formulation of recommendations to responsible policy-makers for building a new framework for integration policy, oriented towards balanced and sustainable development, and for directing structural funds towards education, innovation and human capital, in order to increase the competitiveness of peripheral economies in the EU. The empirical results achieved in the work have practical significance for national and European institutions in formulating policies for economic convergence and adaptive integration. The analytical framework and the developed indicators can be applied to assess the effects of EU membership on national economies and to develop strategies for sustainable growth.

5. Fulfilment of the national minimum requirements

The report submitted by the doctoral student on fulfilment of the national minimum requirements for the educational and scientific degree “Doctor” for the scientific field 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.8 Economics, establishes that the doctoral student fulfils the requirements.

6. Evaluation of the dissertation publications

The doctoral candidate has presented 3 publications on the topic of dissertation, which are in the form of 3 scientific articles, namely: 2 articles in the journal “Entrepreneurship” from 2024 and 1 article in the journal “Economics and Management” from 2024. All three scientific publications are independent and are in English.

7. Evaluation of the abstract

The abstract of the dissertation is 61 pages long. It corresponds to the content of the work.

I have the following note to the abstract: in several places in the introduction the purpose of the dissertation and the research are mentioned, and everywhere they are formulated differently. It is obvious that this is due to problems in the translation from English to Bulgarian.

8. Critical remarks and recommendations

I have no critical remarks on the dissertation in essence. My only remark is that in structural terms the conclusion of the thesis is presented as the fifth chapter, but it should be separate. Also, as I indicated above, I have a remark regarding the abstract of the thesis.

I have two questions for the doctoral student:

1. What effects are expected for trade between the EU and the US from the final approval given by the members of the European Parliament in June 2026 to the two legislative acts implementing the EU tariff commitments according to the joint statement of the EU and the US of August 2025?
2. What are the expected effects of the historic reform that the EU customs union is undergoing in the current conditions of escalating geopolitical uncertainty in order to protect the single market, local industries and secure vulnerable supply chains?

9. Conclusion

The dissertation on the topic “Effects of Customs Union on Economic Growth”, authored by Evangelos Stavros Parousis, represents a thorough and complete scientific study on a current scientific problem with scientific contributions to theory and practice. Based on this, I give my positive assessment of the scientific research presented in the aforementioned peer-reviewed work and abstract, and I propose to the esteemed members of the scientific jury to award Evangelos Stavros Parousis the educational and scientific degree “Doctor” in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.8 Economics, scientific specialty “Finance, Monetary Circulation, Credit and Insurance” at the Department “Finance and Accounting”, Faculty of Economics, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad.

Data: 17.06.2026

Member of the jury:

Регламент (ЕС) 2016/679 на
Европейския парламент и на
Съвета от 27 .04.2016 г.

(Prof. Dr. Silvia Trifonova-Pramatarova)